

Latweefchu Alwises.

Ur augstas Gewefchanas = Kummiffiones sinu un nowehleschanu.

Nr. 40. Zettortdeenâ tannî 5tâ Oktober 1822.

No J e l g a w a s.

Muhsu Wahzu Alwises scho sawadu notifikumu lassa kas Wahzsemnê Beieru Rehnina walsti pateesi notizzis. Weenam semneekam lohps bij slims tappis, winsch tadehl aizimaja bendes-kalpu (jo Wahzsemnê bendes un winnu kalpi arri slimmus lohpus dseedina) un tas fazzija, kad itt wissi lohpi tannis mahjâs effam apburti un winneem ne warroht agraki lihdscht, kamehr tas laiks buhs atnahzis, kad wiffas ragganas weenâ weeta sanahfufchas. — Pehz kahdu laiku schis skunstneeks atkal atnahze un praffija, lai itt wissi mahju laudis sanahf kohpâ, un lai ar fewim leek darriht ko praffihs. Kad nu wissi ar meeru bija, tad papreeksch tam kalpam kahjas un rohkas ar strikkehm, ko bij lihds neffis, fasehje, tad tai mahju meitai, tad paschai fainneezei. Nu fainneekam pawehl lai nahf lihds lohpu stalli; tur nonahzis sahft paschu fainneeku arri faseet, kad schim kahjas jau bija feetas, tad winnam bohmas sahft nahft, woi tas zilweks ne gribboht kahdu blehbibu padarriht, — bet tas bendes-kalps redsedams kad fainneeks palikke nemeerigs, tam ahtri nasi eegrubde wehderâ un tad kaslu noreese. — Scho negantu slepkawibu padarrijis atkal istabâ gabje un nokawe neschehligi to faseetu kalpu, to meitu un beidscht arri to fainneezi, kas kambari faseeta gulleja. — Tad no lahdes wiffu naudu isnehmis aisbehdse prohjam; bet Deewa taifniba to blehdi ahtri panahze. Tas slepkawa plaschi dschwodams pats parahdijahs. Zeesa winnu sanehme un winsch arri ilgi ne leedse, ka effoht tohs tschetrus zilwekus nokawis, un tikkai luhdse, lai ahtri to pelnitu nahwes-teesu winnam spreesch. — Za mahnu-tizziba zilwekus warr apstulboht! — Ja tikkai teem mahnu-tizzigeem pehz muttes runna, tad wiffu tizz un wiffu darra, krahp-

neekeem un blehscheem mantu un dschwibu us-tizzedami rohkas eedohd. — Kaut jelle tee kam firds us mahneem neffahs, kas wiffur ragganas un burwjus reds, no schi breefniga notifikuma mahzitohs to atsicht, kahdas leelas nelaimes no tahdas mulfigas mahnu-tizzibas warr zeltees.

Puhrds, tannî 20tâ Septembrâ.

Mums weena gramata irr atstelleta tappufi, ko Kreewu saldats no Latweefchu tautas pee saweem raddeem rakstijis, un kas zellâ atrasta no weena sawu tuwaku zilweku mihlodama Kunga mums rohkas eedohda, lai par to zaur Alwieshm sinnamu darram, ka tee rabbi winna saldata scho gramatu warretu eedabbuht. Wirskafsta tai gramatai naw, nedf arri to muifchas wahrdu te atrohn, tas gramatas rakstiais sauzahs **Kahela Jahn**, un winsch saweem raddeem leelu pateizibu sakka par to, ka preeksch kahdu brihdi winnam 8 rubbukus suttijufchi, ko riktigi effoht dabjuis un jau Bewerar mehnesi antwohrtu atpakkal rakstijis. Tee rabbi kurre wahrdu rakstiais peemim irr **Anne** ar sawu wihru **Ansi, Greete, Jahnis** un **Tribne**. Patti ta gramata irr rakstita 12tâ Juhli deenâ 1822, pee ta saldata brahla, **Mikkeli, Wehschu-kalna**.

Schi gramata teem Alwischu apghadatajeem irr atsuhtita un tee rabbi to warr eedabbuht Jelgawâ Steffenhagen nammâ, lai tikkai par to peeteizahs.

No D a u g a w a s.

Lam par atbildeschanu, kas to apwaizafchanu darrijis dehl linneem, eeksch Nr. 31 scho Alwischu.

Ur linneem pee mums tâ tohp darrihts: Linsehflu sehjam ne wiffai trekna semnê, zittadi weldes kriht un sahle zauraug, bet ausas semnê

jeb plehsunòs, woi arri kahdà wezzamà; bet jo ispuhbetà semmè, jo labbi aug. Kad linni gattawi, fo warr pasihit pee galwinahm, un kad wiffas lappinas lihds augfchu jau nokrittufchas, tad linnus pluhzam, kas pee mums feewifchku darbs. Wihri salassa tohs papluhftus faujus, fanefs tohs weenà weetà, eesitt tad stipru meetu turpatt semmè, fo resgallà eeskalda, un tad schinni plihsumà eespraud weenrohzi, prohti ar wiffu kahrtu, lai labbi stipri stahw. Us scho iskaptu nozehrtam nu galwinas pa faujam. Tà darbs sefkahs, jebfchu linni gan bischfihit ihfaki paleef; bet kà teiz zittàs weetas ar nascheem galwinas nogreeschoht, arri zaur fukfahm welfoht, fo schè ne sinnam, mehß katru fauju ar reisi nozehrtam. Tad fahrdejam galwinas jeb sehflu turpatt us fcheypereem, papreefsch to weetu ar fchkippeleu peelihdsinajufchi, ka itt nekahda sahle tè nepaleef, tà ka pehzaf ar slohtu tè strahdaht warr, un galwinas faslauziht kas nokriht fahrdejoht. Rahdu pehdu no semmes fahrudinam papreefsch falmus (garkuhfus) tà fakfoht par grunti jeb grihdu leefam, us fo tad patti sehkla tohp frauta; tè nu paleef kamehr itt faufa, tà ka to no laufa warr kult. Pa tam paschi linni tohp us uhdeni westi un mehrzeti. Bet tè labbi waijaga uhdeni isprast un sinnaht kas derr un kas ne; jo tekfohts uhdens ne derr — ir swju dehl fenn deenahm no augstas Waldischanas irr aisleegts — bet fur stahwohts uhdens, kas naw awohksnis, kahds dihkis, woi esera stubris, kahdas lahmas un bedres aparròs, jeb ihpaschi pehz to israktas weetas, kummas un grahwi, fur prisch uhdens pehzaf ne tek wirfu, tas linneem labbi derr, un fur ne kahda rahwa ne useet; jo tad linni pohsta un tohp faehsti. Pee mehrzeschanas — kas leela leeta pee linneem — labbi rangam, ka zeeti tohp slohdseti, lai ne peld un ne rahdabs uhdens wirfu, zittadi farkani paleef. Papreefsch leefam schaggarus us linneem, prohti apfchu un behrsu farrus, ir no zitteem lappa kohkeem, bet ne elkschnus, kas wiffat ne geld, tikpat arri ne kahrtlus, kas arri wiffat labbi naw. Tad apfraudinajam linnus ar blufkeem, seefsteem, zelneem u., un kad tahdu naw, ir ar welle-

neem. Nur kahdà uhdeni linni jau mehrzeti tappufchi, tur ohtrus linnus labpraht ne leefam (ja pa tam zits jauns uhdens ne buhtu gaddijees tai weetà) jo tudal linni buhs pelleki. Nu pa laifam linnus pahrraugam, woi jau isnemmani, kas fiktà laifà pehz 5 lihds 6 deenahm buhs; bet wehsà laifà ir lihds diwi neddelehm uhdeni japaleef, kamehr spalli weegli fchfirrahs no lianeem, un linni dshwi paleef, jebfchu to fauju stipri bersch un ismehgina. Tad tudal iswelfam un stattijam farwu prezzi, fo muhsu feewas labbi proht, kas katru fauju pee resgalla rohkàs æemm, tad faifschu atseen waktam, to fauju reisi stipri pee semmes usfitt, lai teewgallà linni fchfirrahs un uhdens isteff un tad rinkì semmes wirfu gulдина jeb isplatta. Zitti arri weenà garrà reise linnus statta un isplatta; bet tad tik glihti tohs pehzaf atkal ne warr fanemt, un grabbeklis janem lihds, ar fo katru fauju fchfirt, zittadi linni fajufh. Bet kad tohs jau stattijoht tudal smuffi katru fauju riakt (rinde) us semmes noleef, tad tapat kà nolifts pehzaf katru fauju atkal jauki warr fanemt, un ne linnifsch ne suhd. Laukà nu paleef tik ilgi, lai arri buhtu 4 lihds 6 neddelas, kamehr smuffi balti rahdabs, un fchkeedri labbi atlezz no fauleem, kas tà buhs, kad labbi buhs fauli dabbujufchi, ir miglu, lectus un falnu. Zitti (wiffu wairaf kam masuminsch, un kas to ballinaschamu pasteigt gribb) apgreesch farwas linnus, kad kahdu laifu us semmes gullejufchi ir us ohtru pufsi, kà kursch gribb un spehj; mehß schè tà nedarram, un tikpat balti linni. Tad tohs fanemmam, faseenam ar falmu-faifschheem, ir appinu-fstihgahm, kà katram patihf un pee rohkàs, bet jau prahwòs kuhlfichòs, un aisweddam us mahjahm, ir tudal rijàs ferram kad patihf. Bet rijàs ikreis papreefsch iskurramas; un kad pirimi duhmi islaifti, tad linnus ferram; kad to wehrà ne leef, tad naw fchkeedraini linni, jo duhmi tohs faehd; ir tahdu farkstumu linni ne panefs kà labbiba. Kad nu linni paiseltòs mihsfiti jeb paifiti tappufchi, tad ne tudal, bet par kahdu laifu jeb deenahm, kad jau atkal labbi atkaidufchees, tohs kulltam; un prohti katru fauju us galbinu (kam kahjina un kas pufswihra

augstumä) ar kullstekli tik ilgi fittam (kulltam), ir paglaudinajam un nokrattam, kamehr itt wiffi spalki iseet, un sauja tiklab no eefschpuffes sihra, tā ka no ahrenes smukki spihd. Zif pahrdohht gribbam, to pa pohdeem noswerram un tad leekam papreefsch flakkā, lai kahdu nakti apfraudinahts un drehgnš gullt un gluddens tohp. Tad atkal fwerram — pee mums irr leelais swars, kur pohds welf 25 mahrzinus, ko Rihgā labpraht reds — un pahrfenam katru pohdu abbejds gallōs. Bet ne zaur flakku, nei pohdus feedami, dohmajam us kahdahm blehnahm, kā dsirdam daschdeen wiltneekus darram, kas swarru zaur wiffadeem blehna-darbeem un ffohlahm pa nepateesu wairodami, dohma un mekle pilfahntneeku krahyt, bet ihsti fakkohht gallā paschi peewillahs. Mehš gan ar leelu puhlinu bet gohdigi sawus linnus isstrahdaju fchi, tohs dsennam us Rihgu, un ja tiffai schehligš Deews tohs us lauku labbi nolaidis, tad arri pilfahntneeks muhsu linnus ne smahd, bet zeeti gan pahrbrahkejis, kas labs, par labbu usteiz, peenemm un makfa — un spohschi Rubbuli rohkā. — Bet pee mums atkal zitta waina dehl linneem. Zo taisnibu fakkohht, jau pahrleeku un wiffai dauds tohp sehti, gan semmei, ir lohpiineem un tā arri pascham jilwekam par truhkumu un pohstu. Zo ko palihds Rubbuli, kad pawassarā peetruhkst usmats, bariiba, salmi un suhdi; kad lauks paleef plifs un lohpiasch wahjsch! to par nandu ne kur ne dabbu, nedš ar nandu atswert un atlihdsinaht warr; un dasch labs, kas sawu pillu naudas-makku ruddeni stipri dsirdams frohgā jau labbi tukfchojis, pawassarā tahdas gruhtas ruhpaš nu atkal frohgā grihb noskalloht, dserr us parradu, un par dsirrulu un schuhpu paleef. Uk, tē dands ko warretu fazzih! bet paschi gan apdohmasfeet; un arri fenn deenahm taisns fakfams wahrds, kas itt teescham arri derr pee sinnu sehshanas: wifs kas pahrleeku, nedetr ne neeku.

Teefas fluddinafchanas.

Tas kam melns sirgs, kas 16tā deenā schi mehnescha scheit nodohhts, peederr, schē tohp

aizinahts, lai peeteizahs un sawu mantu atdab- bu, ja nē tad pehz 4 neddelahm us Krohna rehkinumu taps pahrdohhts. Zelgawā Pollizes- teefā, tanni 20tā September 1822.

(S.W.) Pollizes-kungs Valkawnišs Smitten. Nr. 1665. Sittchrs Kymmel.

Pehz Nisputtes Pilskunga-teefas spreeduma tas kam farkans sirgs, 16 gaddu wezs peederr, tohp aizinahts, lihds 16tu Oktober mehnescha deemu pee schihs Pilskunga-teefas peefazzitees un ja wiffu atmaksahs, kas schi sirga labbad isdohhts un parahdihš ka wianam pateesi peederr, tad to atdabbuhs.

Us pawehleschanu tahs Keiseriffigas Majesteet, ta Patwaldineeka wiffu Kreewu Walsts u. t. j. pr., teef no tahs Dundanges pagasta-teefas wiffi tee, kam kahdas taisnas parradu prassishanas no teem scheijenajeem fainneekeem Suttē Ans, Disch Prizz, Melke Janne, Suttē Andreij un Punze Prizz, kurri sawas mahjas atdohd, buhtu, usazimati, ka winni ar schim sawahm parradu prassishanahm, pee saudeschanas sawas teefas, lihds to 11tu November deemu schi gaddā, fursch par to weenigo un arridsan isflehgshanas terminu nospreests, pee scho teesu peeteiftohs, un ta, us to nolikdanu spreedumu, wehrā nemt. —

Dundanges pagasta-teefā, tanni 16tā September deenā 1822trā gaddā. (3)

(S.W.) Pagasta-wezzakais Krehke Gernt. Nr. 36. Pagasta-sfribweris Klaus.

Us pawehleschanu tahs Keiseriffigas Majesteet, ta Patwaldineeka wiffu Kreewu u. t. j. pr., no Aura-muischas pagasta-teefas, kam kahdas taisnas prassishanas pee Aura-muischas fainneeka Esser-Plampe Janne, kas zaur slistu kohpschanu no mahjahm islikts irr, lai teizahs pee schihs teefas lihds tai 28tai Oktober schi gadda. Aura-Muischas pagasta, tanni 30tā September 1822. (1)

(S.W.) Jndrif Lausche, teefas-wezzakais. C. Erdman, pagasta-teefas sfribweris.

No Leepajas Lizenta = muiſchās (fo arri Diſchu Zentohne jeb Leijas = Sohgu = muiſchu, us wahzifki Verkuhnen fauz) pagasta = teefas ſchē tohp ſinnamu darrihts, ka preeſch kabdu laiku diwi ſirgi ſcheitan peeſchduſchi, tas weens irr breeſchu ſpalwā, ar ſedleem, eemaufku un pawaddu, un tas ohtrs melns ſirgs, kam weens ſtuhra ſohbs islaufis, muggurā baltuminaſch. Tas kam ſchee diwi ſirgi peederr ſchē tohp aizi-nahts, lai wiſſwehlaki eefſch 6 neddelahm, prohti lihds 4tu November pee ſchihſ pagasta-teefas peeteizahs, un ja buhs parahdijs ka winnam pateefi peederr, un maſfajis kas ſcho ſirgu labbad isdohts, tad atdabbuhs, ja nē, tad pehz pahrgahjuſcha termina abbi ſirgi paga-sta-lahdei par labbu taps pahrdohiti un nekah-das mekleschanas wairs ne taps peenemas. Lizenta = muiſchās pagasta = teefā, tanni 23ſchā September 1822. (3)

Us tizzibu,

U. C. Eckhardt, pagasta = teefas ſſtrihweris.

Pee Grohbines pagasta = teefas melna fehwa, IO gaddu wezza nodohita, kam peederr lai pee Grohbines pagasta = teefas peeteizahs, un ja parahdijs ka winnam pateefi peederr un wiſſu to atmaſfahs kas ſchihſ fehwas labbad isdohts, tad to atdabbuhs.

Zittas flubdinafchanas.

Pee ta kunſtes = dahrsneeka Gedafſche ittin labbi bumberu-fohki no wiſſulabbakahm ſurtehm, kas jau auglus neſs, trihs fohki par I ſudr. Rubbuli irr dabbujami. Jelgawā, tanni 25tā September 1822. (1)

Bruhnes un baltas Wahzsemmes waiſlu aitas (Deſeſche) tanni Wirkus = muiſchā warr dabbuht pirkt. (2)

Baumgarten.

Daschas ittin geldigas leetas, prohti drehbes, maſgajamas drahnes, frehſas, galbi, namma-rihki un gultu drahnes, kas tam Walgables = muiſchā nomirruſcham Nieh kungam peederreja, taps tanni 15tā Oktober 1822, pehz pabeigtas Deewafalpoſchanas, Sahbelē pee kophmanna Blau kunga, eefſch uhtrupu pahrdohitas, bet kas ſohlihts, tas tuliht arri eefſch naudas ja-makfa. Walgables Krohna muiſchā, pee Sahbeles, tanni 6tā September 1822. (1)

Baunder, Registrators.

Tanni nakti no 15ta us 16tu September, Etrikkas = muiſchās Wimbes krohdsineekam flehts uslaufita, un dands leetas isſagtas tappuſſchas, kà: 12 ſmalſki linnu palagi; I itt ſmalſka un I jauna ſtrihpaina galbadrahna; 12 ſmalſki un 12 rupjaki dweeli; 24 kiſſenbihri; 24 pahri wihrifſchu un ſeewiſchu ſekku; 6 ſmalſkas ſal-wettes; 3 mahrzini neballinatu ſmalſku deegu; I pohds maſgatu ſmalſku dſiju; zittas ſeewiſchu mizzes ar platteem rakſteem; I ſmalſka kreewu audekla kamsohle; I kreewu kaſchofs ar bruhnu drahnu; 3 ſchinki zuhkas gallas; 2 preeſch-farramas atflehgas u. t. j. pr. Kas no ſchahm ſagtahm leetahm taiſnu ſinnu Etrikkas = muiſchā warr doht, tas dabbu IO ſudr. Rubbulus patei-zibas naudu. (2)

Tanni nakti no 17tas us 18tu August meh-nescha deenu, tam Kandawas Baſniſkunga = muiſchās ſaimneekam Wezzſcht diwi ſirgi no gannibahm noſagti tappuſſchi. Tas weens irr pellehks ar mellu ſtrihpi par mugguru, 4 gaddu wezs; tas ohtris patumſchi behrs, 5 gaddu wezs, bes wiſſahm zittahm noſihmeſchanahm, kà ween ar biſchliht palihkahm pakkat = kah-jahm. Kas no ſcheem ſirgeem Kandawas Baſniſkunga = muiſchā jeb tam peeminnetam ſaimneekam drohſchu ſinnu warr doht, jeb tohs atſkappeht, dabbuhs ar mihtu prahtu 8 ſudr. Rubbulus pateizibas naudu. (1)

Den Druck genehmiget, von der Einführungskommission dazu beauftragt, der

Staatsrath Recke.